

Konseptuell integrasjon

Målet med denne videoen er å introdusere konseptet konseptuell integrasjon, eller konseptuell blanding.

Konseptuell integrasjon er en tilnærming utviklet av de kognitive lingvistene Gilles Fauconnier og Mark Turner i boken *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities* (2002). Den behandler dynamisk meningsskapelse og fatteevne i forskjellige områder av skreven, talt, multimodal kommunikasjon og handling. Konseptuell integrasjonsteori er relatert til *Mental Space Theory*. Hovedantakelsene er at når vi tenker, snakker, og interagerer, så bruker vi ytringer der vi bygger konseptuelle domener eller **mentale rom**. Mening oppstår gjennom interaksjonen mellom elementer, roller, verdier og relasjoner som bosetter seg i disse mentale rommene. Mentale rom er enten ontologiske domener (for eksempel, realitet eller drøm), eller representasjoner av «verdenen», av en enhet, eller et konsept (for eksempel av en person eller et sted). Sinnet vårt bygger tilsynelatende uanstrengt opp mening gjennom konstruksjoner, forbindelser og integrasjoner av disse mentale rommene. For eksempel, uttalelsen *John er sannsynligvis forelsket i Mary* innebærer to mentale rom: base-rommet med rollene til «John» og «Mary», og et hypotetisk mentalt rom (det mulige rommet), hvor John er forelsket i Mary.

Konseptuell integrasjon er et spesielt tilfelle av mentale romfigurasjoner, og den påberoper seg ansvaret for kompleksiteten i vår tankegang og kreativitet. Integrasjon er en dynamisk prosess. Den er typisk grafisk representert gjennom konseptuelle integrasjonsnettverk som får prosessen til å fremstå som noe statisk. Nettverket inkluderer prototypisk fire rom: to «inputrom», et «blandet» rom, og et generisk rom som viser hvilke strukturer inputrommene deler, og som inneholder informasjon som er abstrakt nok for begge, eller alle, inputrommene. Vi etablerer forbindelser mellom inputrom basert på samsvarende elementer knyttet til identitet og rolle, eller metaforiske linker. Vi projiserer selektivt noen elementer fra inputrommene til det blandede rommet. Den unike egenskapen til det blandede rommet er dens nye egenskaper: nye elementer fra den det blandede rommet kan ikke bli funnet i inputene. Det som oppstår i det blandede rommet er noe nytt, mer enn det vi putter inn.

Et hverdagslig eksempel på blanding av to ingredienser for å få en tredje, er når vi blander en mango og yoghurt for å få en smoothie. Mangoen og yoghurten opptar inputrommene. Karakteristikkene deres er elementene i disse rommene. For det første inputrommet er karakteristikkene: frukt, kjøttfull steinfrukt, oransje-gul, søt, myk, saftig; til å

spise. For det andre inputrommet er karakteristikkene: meieri, hvit, litt sur, kremaktig; til å spise. I nettverket vårt etablerer vi forbindelser mellom inputrom: vi blander tekstur, farge, smak og bruksområde. Smoothien, resultatet av blandingen, er definitivt ny: fargen er ny, smaken er ny, og teksten er ny.

Prosesser som er avgjørende for den nye, frembrytende strukturen i det blandede rommet er *komposisjon*, *fullføring* og *utarbeidelse*. *Komposisjon* er basert på den selektive projeksjonen av elementer fra inputrommene til det nye, etablerte, mentale rommet, det blandede rommet. Motstykker fra inputene blir kartlagt i det blandede rommet enten som separate elementer eller som en fusjon.

Fullføring innebærer rekruttering av godt forankret bakgrunnskunnskap, og å bruke scenarioer og rammer fra bakgrunns erfaringer. Fullføring er en metonymisk prosess, fordi elementer projisert fra inputrommene til det blandede rommet, fungerer som kjøretøy for rekrutteringen av en mye bredere kunnskap som befinner seg i de kognitive domeneene som de var en del av. Noen av elementene som ikke originalt var en del av inputene kan bli en del av integrasjonsnettverket (blenden).

Utarbeidelse utvikler blenden videre gjennom en imaginativ mental simulering utført i forbindelse med prinsippene som dukket opp under komposisjonen og fullføringen. Å skape nye inferenser, eller å introdusere nye konsepter til integrasjonsnettverket kan lede til en ytterligere utarbeidelse (se Fauconnier & Turner 2002: 49). Utarbeidelsen av integrasjonsnettverket kan fortsette inn i det uendelige. *Komposisjon*, *fullføring* og *utarbeidelse* leder til skapelsen av en emergent struktur i integrasjonsnettverket. Strukturen produserer enheter og situasjoner som ikke er tilstede i inputrommene, men som er unike for blenden, og som forsyner blenden med nye inferenser som ellers ikke ville vært tilgjengelige.

En smoothie er en veldig konkret blend med en tydelig visuell dimensjon. Det vi gjør under andre konseptuelle integrasjoner trenger ikke å være like visuelt, men prosessen beskrevet er i prinsippet den samme når vi lager forskjellige integrasjoner, for eksempel *brunsj*, som er en konseptuell og fonologisk blend. Den leksikalske blenden illustrert gjennom *brunsj* er en kreativ og produktiv strategi som bidrar med nye ord.

Konseptuelle integrasjoner i språket har blitt undersøkt i ulike kontekster som rangerer fra markedsføring til humor til journalisme. Konseptuell integrasjonsteori utgjør en utviklende og blomstrende del av kognitiv lingvistikk og kognitiv poetikk. Den har suksessfullt blitt brukt til analyse av poetiske diskurser og mikro-tekstuelle elementer, slik som metaforer. Fra perspektivet til konseptuell integrasjon har en rekke problemstillinger innen narratologi blitt fruktbart undersøkt, slik som tid og rom, sjanger, kontrafaktisk narrasjon, og litterær karakter

(se Schneider and Hartner 2012).

Litterære karakterer i historier opptar ofte et par mentale rom (se, f.eks., Semino 2006) og disse mentale rommene kan kollidere — for eksempel, et ‘ekte’ rom med en karakter, hans familie, og et større samfunn, og et alternativt rom skapt av karakterens inklinasjon til å fantasere eller vurdere alternativer. I det faktiske rommet, blir karakteren kanskje ikke akseptert, og i rommet skapt gjennom hans kontrafaktiske tenkning blir han kanskje fullstendig integrert og akseptert. Karakteren lever kanskje i det blandede rommet av de to rommene, der dette rommet absorberer forskjellene mellom inputene. Kontrastene mellom inputene blir komprimert i det blandede rommet, og kanskje blir denne den mest robuste og ‘realistiske’.

Konseptuell integrasjon er ifølge Fauconnier (1994) en grunnleggende mental operasjon som leder til ny meningsskapelse, og som spiller en fundamental rolle for konstruksjon av mening i hverdagen, i kunsten og vitenskapen. Den forklarer suksessfullt den dynamiske meningsskapelsen gjennom både virkelige og kreative eksempler, enten de er metaforiske, eller ikke-metaforiske.

Oversatt til norsk 2024

Referanser

Fauconnier, Gilles. 1994. *Mental Spaces: Aspects of Meaning Construction in Natural Language*. Cambridge; New York: Cambridge University Press.

Fauconnier, Gilles, and Mark Turner. 2002. *The Way We Think: Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. New York: Basic Books.

Schneider, Ralf, and Marcus Hartner. 2012. *Blending and the Study of Narrative: Approaches and Applications*. De Gruyter.

Semino, Elena. 2006. “Blending and Characters’ Mental Functioning in Virginia Woolf’s ‘Lappin and Lapinova.’” *Language and Literature - LANG LIT* 15: 55–72.